

Turinys

IŽANGA	5
I. DALELĖS. JŲ ATRADIMO ISTORIJA IR SAVYBĖS	9
1.1. Elektrono atradimas	9
1.2. Protono atradimas	11
1.3. Neutrono atradimas	11
1.4. Mezonai	13
1.5. Keistosios dalelės	16
1.6. Antidalelės ir antimedžiaga	17
1.7. Dalelių šeimos ir pagrindinės jų savybės	19
1.8. Hadronų klasifikacija	22
1.9. Hadronų struktūra. Kvarų modelis	26
1.10. Kvarų spalva	29
1.11. Nauji kvarai, naujos dalelės	30
1.12. Kvarai ir leptonai	31
1.13. Vėl nauji kvarai	32
1.14. Partonai	36
1.15. Čiurkšlės	38
1.16. Gliubolai	40
II. TYRIMO PRIETAISAI	42
2.1. Greitintuvų tipai	43
2.1.1. Linijiniai greitintuvai	43
2.1.2. Cikliniai (apskritaiegiai) greitintuvai	44
2.1.3. Priešpriešinių dalelių greitintuvai	47
2.2. Dalelių detektoriai	51
2.2.1. Burbulinė kamera	51
2.2.2. Vieliniai skaitikliai	52
2.2.3. Scintiliaciniai skaitikliai	53
2.2.4. Čerenkovo skaitikliai	54
2.2.5. Puslaidininkiniai jutikliai	55
2.2.6. Kalorimetrai	55

III. FUNDAMENTALIOSIOS SAŲVEIKOS	58
3.1. Gravitacinė jėga	58
3.2. Elektromagnetinė sąveika	59
3.3 Silpnoji sąveika	64
3.4. Neutraliosios srovės	70
3.5. Stiprioji sąveika. Kvantinė chromodinamika (KChD)	73
3.6. Kvarčių išlaikymas hadrone	76
3.7. Simetrijos ir jų pažeidimas silpnosiose sąveikose	78
3.8. Laiko tėkmės kryptis ir CPT teorema	84
3.9. Supersimetrija	86
3.10. Stygų teorijos	90
3.11. Didysis sąveikų susivienijimas	92
IV. NEUTRINAI	95
4.1. Elektroninis neutrinas	95
4.2. Miuoninis neutrinas	97
4.3. Tauoninis neutrinas	99
4.4. Saulės neutriniai	102
4.5. Neutrinių osciliacijos	107
4.6. Osciliacijų stebėjimas Super-Kamiokande detektoriumi ...	109
4.7. Saulės neutrinių osciliacijos	111
4.8. Neutrinių masė	115
4.9. Masės riba tiriant supernovos neutrinus	116
4.10. Reliktiniai neutriniai	118
V. DALELIŲ FIZIKA IR ASTROFIZIKA	120
5.1. Didžiojo sprogo (Big Bang) hipotezė	120
5.2 Protono stabilumas	125
5.3. Dalelės ir tamsiosios materijos problema	129
PABAIGOS ŽODIS	133
PRIEDAS	135